

Terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusvelvollisuus

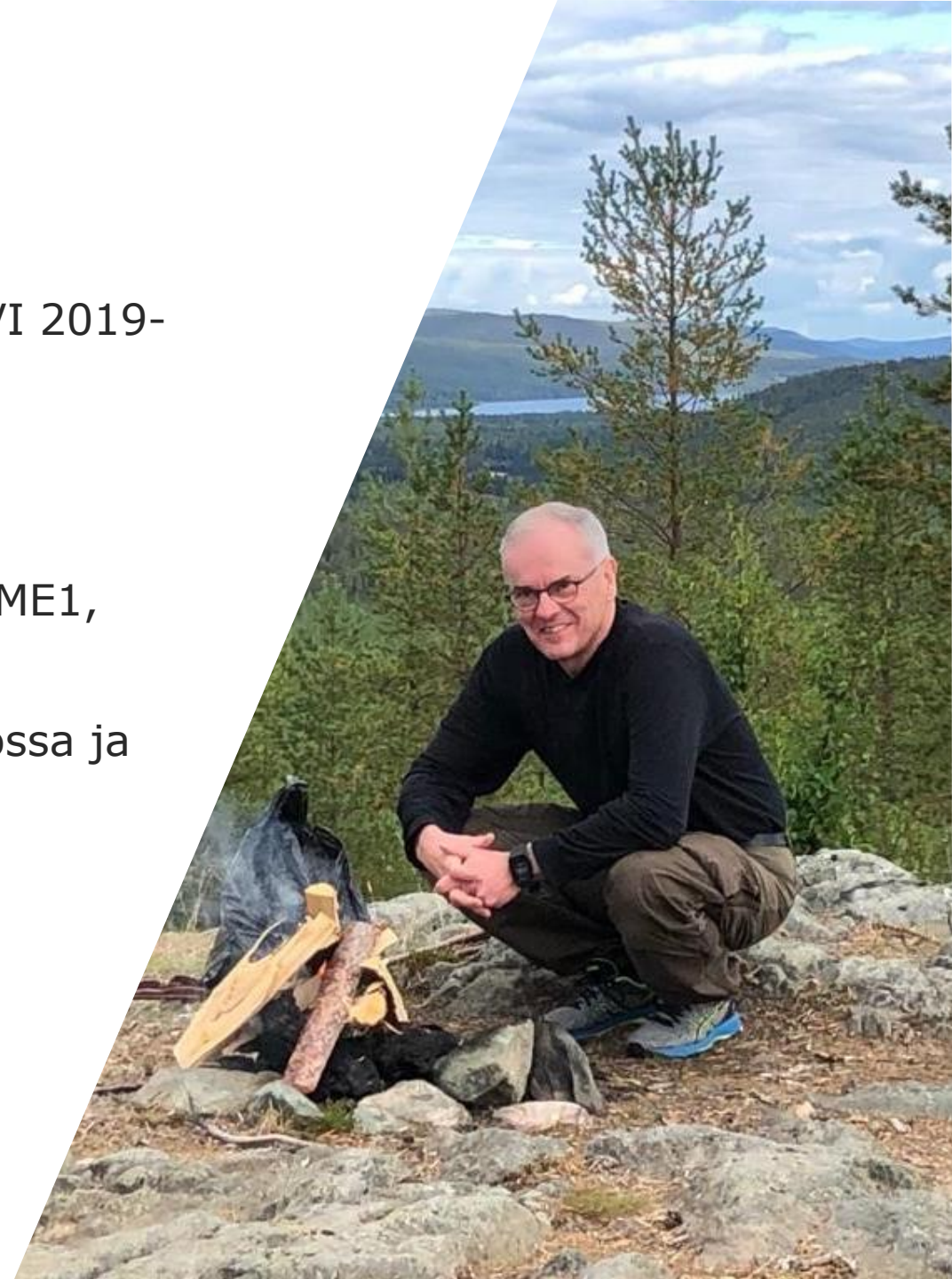
Erityisasiantuntija Jari Latvala
Liikennelääketiede

14.10.2020

Sidonnaisuudet

- Työhistoria: Pv 1986-2000, TTL 1990-2018, PSAVI 2019-2/2020, Traficom 2/2020->
- Työterveyshuollon erikoislääkäri 1991->, liikennelääketieteen erityispätevyys 2010->
- Rautatielääkäri 2001->, ilmailulääkäri 2002-> (AME1, Medical accessor), merimieslääkäri 2010->
 - tarkastuksia ammatinharjoittajana Terveystalossa ja Mehiläisessä
- A BE ajokortti vuodesta 1977

Liikennepalvelulaki (320/2017) 208 § 1 mom Terveystilaa ja psykologista soveltuvuutta koskevat ilmoitukset

Henkilöluvan hakijalle tai haltijalle lääkärintarkastuksen tehneen 204 (= rautatielääkäri), 206 (= merimieslääkäri) ja 207 §:ssä tarkoitetun lääkärin (= ilmailulääkäri) ja ilmailulääketieteen keskuksen sekä henkilöarvioinnin tehneen 205 §:ssä tarkoitetun psykologin (= rautatiepsykologi) on **salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä annettava** Liikenne- ja viestintävirastolle tietoja luvan saamiseen tai voimassaoloon mahdollisesti vaikuttavista seikoista. ([29.3.2019/371](#))

Liikennepalvelulaki (320/2017) 208 § 2 mom Terveystilaa ja psykologista soveltuvuutta koskevat ilmoitukset

Edellä 1 momentissa tarkoitetun tahon on
**salassapitosäännösten estämättä ilman pyyntöäkin
ilmoitettava** Liikenne- ja viestintävirastolle, jos se epäilee ettei
luvan hakija tai haltija täytä luvan saamisen terveydellisiä
edellytyksiä. [\(23.11.2018/984\)](#)

Liikennepalvelulaki (320/2017) 208 § 3 mom Terveystilaa ja psykologista soveltuvuutta koskevat ilmoitukset

Myös terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on

salassapitosäännösten estämättä oikeus ilmoittaa

Liikenne- ja viestintävirastolle, jos hän epäilee, että henkilöluvan hakija tai haltija ei täytä terveydelle asetettuja vaatimuksia. **Hänen on ilmoitettava ilman aiheetonta**

viivytystä Liikenne- ja viestintävirastolle, jos hän epäilee, että tämän terveydentilasta aiheutuu välitön uhka

liikenneturvallisuudelle. **Ennen ilmoituksen tekemistä luvan**

hakijalle tai haltijalle on kerrottava oikeudesta

ilmoituksen tekemiseen ja terveydentilan vaikutuksesta

hänen toimintakykyynsä. [\(23.11.2018/984\)](#)

Liikennepalvelulaki (320/2017) 208 § 4 mom Terveystilaa ja psykologista soveltuvuutta koskevat ilmoitukset

Edellä 3 momentissa tarkoitettussa **ilmoituksessa voidaan antaa tieto ainoastaan siitä:**

- 1) että ilmoituksen kohteena oleva henkilö ei mahdollisesti täytä luvalle asetettuja terveysvaatimuksia; ja
- 2) mitä lisätoimenpiteitä ehdotetaan terveydentilan tai siitä toimintakykyyn aiheutuvien vaikutusten tarkemmaksi selvittämiseksi.

Ilmailulaki (864/2014) 48§ ja 49§ Terveystilaa koskevat ilmoitukset

48§ Lääketieteellisen kelpoisuustodistuksen myöntämisen edellytykset

- Hyväksytyn ilmailulääkäriin tai työterveyslääkäriin on toimitettava lääketieteellisen kelpoisuuden arviointiin liittyvä lausunto ...

49§ Velvollisuus ilmoittaa kelpoisuuteen vaikuttavista seikoista ja kelpoisuuden toteaminen

- Luvan hakija on velvollinen ilmoittamaan valtuutetulle ilmailulääkärille, työterveyslääkärille tai Liikenne- ja viestintävirastolle sellaisista tietoonsa tulleista seikoista, jotka vaikuttavat hänen kelpoisuuteensa.
- Jos luvan haltijan kelpoisuuteen vaikuttavilla seikoilla on vaikutusta luvan haltijan edellytyksiin hoitaa tässä luvussa tarkoitettuja tehtäviä, luvan haltijan on ilmoitettava kelpoisuudessa tapahtuneista muutoksista työnantajalleen.

Ilmailulaki (864/2014) 50§ Terveysdentilaa koskevat ilmoitukset

Liikenne- ja viestintävirastolla on ... (laaja tiedonsaantioikeus)

Luvan hakijalle tai haltijalle lääkärintarkastuksen tehneen lääkärin sekä luvan hakijaa tai haltijaa hoitaneen tai hoitavan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetun terveydenhuollon ammattihenkilön sekä sairaanhoito- tai terveydenhuoltotoimintaa harjoittavan yhteisön ja laitoksen on salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä annettava Liikenne- ja viestintävirastolle tietoja luvan saamiseen tai voimassaoloon mahdollisesti vaikuttavista seikoista.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu lääkäri, terveydenhuollon ammattihenkilö, yhteisö ja laitos voi salassapitosäännösten estämättä ilman pyyntöäkin ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle epäilevänsä, ettei luvan hakija tai haltija täytä luvan saamisen terveydellisiä edellytyksiä. Ennen ilmoituksen tekemistä luvan hakijalle tai haltijalle on kerrottava oikeudesta ilmoituksen tekemiseen ja terveydentilan vaikutuksesta ilmailutoimintaan osallistuvan toimintakykyyn.

Edellä 3 momentissa tarkoitettussa ilmoituksessa voidaan antaa tieto ainoastaan siitä:

- 1) että ilmoituksen kohteena oleva henkilö ei mahdollisesti täytä luvalle asetettuja terveysvaatimuksia; ja
- 2) mitä lisätoimenpiteitä lääkäri ehdottaa terveydentilan tai siitä toimintakykyyn aiheutuvien vaikutusten tarkemmaksi selvittämiseksi.

Ajoterveyden arviointiohjeet terveydenhuollon ammattilaisille 4.11.2019

Lainsäädäntö, johon ohje perustuu:

- Ajokorttidirektiivi 2006/126/EY
- Ajokorttilaki 386/2011
- Tieliikennelaki 267/1981 (1.6.2020 alkaen: 729/2018)

Ajoterveyden arviointiohjeet terveydenhuollon ammattilaisille 4.11.2019

3.5 Ajokiellot ja ilmoitukset

3.5.1 Ajoterveyden tilapäinen heikentyminen (alle 6 kk) ja lääkärin antama lyhytaikainen ajokielto

- > Tieliikennelain 17 §:n mukaan näissä tilanteissa kuljettajalla on oma vastuu siitä, ettei lähde vajaakuntoisena liikenteeseen.
- > Terveydenhuoltohenkilöstön tehtävä on kertoa kuljettajalle mahdollisista ajokykyä haittaavista lääkkeen sivuvaikutuksista tai sairauden oireista.
- > Kun lääkäri toteaa tilapäisen ajokyvyttömyyden, hän keskustelee tästä potilaan kanssa ja kertoo tälle, että ajaminen ei ole nyt sallittua ja kertoo kieltonsa perusteet. Kielto kirjataan sairauskertomukseen ja tuloste tästä annetaan potilaalle. Tilapäistä ajokieltoa ei ilmoiteta poliisille. Potilaalle on syytä kertoa, että ajaminen kiellosta huolimatta voi esim. johtaa onnettomuustapauksissa liikennevakuutuskorvausten heikentymiseen tai rikosoikeudelliseen vastuuseen.
- > Päivystystilanteissa ei ole yleensä mahdollisuutta perehtyä pitkällä tähtäimellä ajokykyasioihin, mutta tarvittaessa jo päivystävästä yksiköstä on annettava tilapäinen ajokielto.

Ajoterveyden arviointiohjeet terveydenhuollon ammattilaisille 4.11.2019

3.5 Ajokiellot ja ilmoitukset

3.5.2 Ajoterveyden pitkäaikainen heikentyminen (vähintään 6 kk) ja lääkärin ilmoitusvelvollisuus poliisille

- > Ajokorttilain 21§:n mukaan lääkärillä on velvollisuus ilmoittaa salassapitovelvollisuuden estämättä poliisille, jos ajo-oikeuden haltijan terveydentila on muuten kuin tilapäisesti heikentynyt siten, ettei henkilö enää täytä ajoterveysvaatimuksia.
 - > Lääkärin on tehtävä ilmoitus poliisille aina kun ajokyvyttömyyden arvioidaan kestävän vähintään kuusi kuukautta.
 - > Lääkäri täyttää Ilmoitus ajoterveydentilan muutoksesta poliisille -lomakkeen (F203), jonka lähettää suoraan asuinpaikan poliisille.
 - > Ilmoituksesta ja oikeudesta sen tekemiseen on kerrottava tutkittavalle ennen ilmoituksen tekemistä sekä informoitava ajokiellon alkamisesta, mutta tutkittavan suostumusta ei tarvita. Ajokiellon perusteet kirjataan huolellisesti sairauskertomukseen ja selvitetään tutkittavalle.
- > Lähtökohtaisesti henkilön terveydentila on itse tutkittava, todettava ja dokumentoitava. Ilmoitusta ei suositellakaan tehtäväksi pelkästään esim. toisen käden tietojen tai potilasasiakirjojen perusteella tai muuten henkilöä tapaamatta.

Ajoterveyden arviointiohjeet terveydenhuollon ammattilaisille 4.11.2019

3.5 Ajokiellot ja ilmoitukset

3.5.3 Sairaanhoidajan ja terveydenhoitajan ilmoitusoikeus kuljettajan jatkuvasta päihteiden käytöstä poliisille

- Ajokorttilain 21 §:n mukaan sen estämättä, mitä tietojen salassapitovelvollisuudesta säädetään, sairaanhoidajalla ja terveydenhoitajalla on oikeus ilmoittaa poliisille, ettei ajokorttiluvan hakija tai ajo-oikeuden haltija enää täytä 17 tai 18 §:ssä säädettyjä terveysvaatimuksia jatkuvan päihteiden käytön takia.
- Ilmoitusoikeus koskee hoitajien ammattitoiminnassaan kohtaamia potilaita ja ainoastaan mainittua päihteiden käyttöä, ei muita terveystietoja.
- Ilmoitus tehdään lomakkeella Ilmoitus ajoterveydentilan muutoksesta poliisille (F203) ja se toimitetaan suoraan potilaan asuinpaikkakunnan poliisille.
- Ilmoitus ei edellytä potilaan suostumusta, mutta sen tekemisestä ja ilmoitusoikeudesta tulee lain mukaan kertoa potilaalle ennen ilmoituksen tekemistä.

Ilmoitusvelvollisuus käytännössä

Rautatielääkärin ilmoitusvelvollisuus

- Salassapitovelvollisuuden estämättä ilmoitettava Traficomille, jos epäilee, ettei henkilöluvan hakija tai haltija täytä luvan saamisen terveydellisiä edellytyksiä
- Ilmoitusvelvollisuus koskee ainoastaan liikkuvan kaluston kuljettajana jo toimivia tai aiemmin toimineita eikä se koske alalle vasta hakeutumassa olevia eikä muissa liikenneturvallisuustehtävissä toimivia
- Ilmoitus on tehtävä aina tarkastusten yhteydessä ja niiden välillä ellei täytä vaatimuksia 6 kk tai pidempään
 - Määräaikaisterveystarkastuksen yhteydessä rautatielääkäri täyttää ilmoitusvelvollisuutensa toimittamalla kielteisen sopivuuslausunnon Traficomiin.

Merimieslääkärin ilmoitusvelvollisuus

- Salassapitovelvollisuuden estämättä ilmoitettava Traficomille, jos epäilee, ettei henkilöluvan hakija tai haltija täytä luvan saamisen terveydellisiä edellytyksiä
 - Ilmoitusvelvollisuus koskee ainoastaan laivatyössä jo toimivia tai aiemmin toimineita eikä se koske alalle vasta hakeutumassa olevia
 - Ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia osastoja (myös talousosastoa)
 - Tehtävä aina sekä tarkastusten yhteydessä että niiden välillä, ellei täytä vaatimuksia 6 kk tai pidempään
 - Tehtävä myös silloin, kun sopivuuden arviointi johtaa poikkeuslupamenettelyyn
 - Eikä aiempaa poikkeuslupaa saman sairauden/vamman vuoksi ole tai
 - Aiemman poikkeusluvan syynä ollut sairaus/vamma on olennaisesti pahentunut
 - (Poikkeus: Haetaan poikkeuslupaa **saman** sairauden/vamman vuoksi, jonka perusteella aiemmin poikkeuslupa myönnetty **eikä sairaus/vamma ole olennaisesti pahentunut**)

Ilmailulääkärin ilmoitusvelvollisuus

- Ilmailulääkäri tekee salassapitovelvollisuuden estämättä terveydentilailmoituksen toimivaltaiselle viranomaiselle lentomiehistö- (EU 1178/2011) ja lennonjohtaja-asetuksen (EU 340/2015) mukaisesti ja voi keskeyttää lääketieteellisen kelpoisuustodistuksen voimassaolon (väliaikaisesti) elleivät kelpoisuusvaatimukset täyty jolloin hän antaa asianomaiselle oikaisuvaatimusohjeet sisältävän päätöksen joko itsenäisesti tai viranomaisen lääketieteellisen asiantuntijan kanssa neuvotellen.
- Ratkaisu perusteluineen kirjataan viranomaisen ylläpitämään EMPIC järjestelmään, joka täyttää EU asetuksen vaatimukset.

Muiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden ilmoitusoikeus/-velvollisuus (liikennepalvelulaki 208§)

- Salassapitovelvollisuuden estämättä on jokaisella terveydenhuollon ammattihenkilöllä
 - **oikeus ilmoittaa** Liikenne- ja viestintävirastolle, jos epäilee, että henkilöluvan hakija tai haltija ei täytä terveydelle asetettuja vaatimuksia
 - **velvollisuus ilmoittaa ilman aiheetonta viivytystä**, jos epäilee, että tämän terveydentilasta aiheutuu välitön uhka liikenneturvallisuudelle
 - Ilmoitusta ei tarvitse tehdä vasta alalle hakeutumassa olevasta henkilöstä.
- Traficom voi peruuttaa henkilöluvat ja määrätä uuteen tarkastukseen

Ilmoitus terveydentilavaatimusten täyttymättömyydestä (Lipalain IV osan 3 kuvun 5§)

- Ilmoitus tehdään lähettämällä *Terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitus terveydentilavaatimusten täyttymättömyydestä* (Y401) -lomake Traficomiin salattuna sähköpostina osoitteeseen kirjaamo@traficom.fi tai postitse osoitteeseen Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, PL 320, 00059 TRAFICOM.
- Jos henkilön terveydentilasta aiheutuu välitön uhka liikenneturvallisuudelle, ilmoitus tulee tehdä puhelimitse (vaihde 029 534 5000).
- Ennen ilmoituksen tekemistä ilmoituksen kohteena olevalle henkilölle on kerrottava oikeudesta ilmoituksen tekemiseen ja hänen terveydentilansa vaikutuksesta toimintakykyyn.
- Suostumusta ilmoituksen tekemiseen ei tarvita.

"Terveystilailmoituslomake"

Traficomin hyväksymän lääkärin tai psykologin ilmoitus	Ilmoituksen kohteena oleva henkilö <u>ei</u> täytä henkilöluvalla asetettuja terveystilaa tai psykologista soveltuvuutta koskevia vaatimuksia ☐ ilmailu (ilmoitus ensisijaisesti Traficomin osoittaman tietojärjestelmän kautta) ☐ merenkulku ☐ soveltumaton ☐ poikkeuslupamenettely tarvitaan ☐ rautatieliikenne
Muun terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitus	Epäilen, ettei ilmoituksen kohteena oleva henkilö täytä henkilöluvalla asetettuja terveystilaa koskevia vaatimuksia ☐ ilmailu ☐ merenkulku ☐ rautatieliikenne Ilmoitusoikeus koskee • ilmailun osalta lentäjiä, lennonjohtajia ja matkustamomiehistöä • merenkulun osalta kansi-, kone- ja talousosastolla työskenteleviä henkilöitä • rautatieliikenteen osalta liikkuvan kaluston kuljettajia

Terveystilaa koskevia tietoja ei liitetä ilmoitukseen!

Ilmoitus ajoterveydentilan muutoksesta poliisille

- Poliisille tulee tehdä erillinen ilmoitus (Traficomin lomake F203 *Ilmoitus ajoterveydentilan muutoksesta poliisille*) lääkärin arvioidessa, ettei ajokorttiluvan hakija tai ajo-oikeuden haltija täytä myöskään ajoterveysvaatimuksia jatkuvan päihteiden käytön tai terveydentilan muun kuin tilapäisesti (vähintään 6 kk) tapahtuneen heikentymisen takia.
- Myös sairaanhoitajilla ja terveydenhoitajilla on oikeus ilmoittaa poliisille, jos he epäilevät, ettei ajokorttiluvan hakija tai ajo-oikeuden haltija täytä ajoterveysvaatimuksia jatkuvan päihteiden käytön vuoksi.
- <https://asiointi.trafi.fi/omatrafi-formservlet-web/lomake/F203>

Ilmoitus ajoterveydentilan muutoksesta poliisille

Johtopäätökset
Ei edellytä potilaan suostumusta

A. Potilas ei enää täytä ajokorttiluvalle asetettuja terveysvaatimuksia jatkuvan päihteiden käytön tai terveydentilan muun kuin tilapäisesti tapahtuneen heikentymisen takia (lääkäri ilmoittaa)

☐ Ei täytä terveysedellytyksiä ryhmän 1 eikä ryhmän 2 osalta.

☐ Ei täytä terveysedellytyksiä ryhmän 2 osalta, mutta täyttää ryhmän 1 osalta

B. Potilas ei enää täytä ajokorttiluvalle asetettuja terveysvaatimuksia jatkuvan päihteiden käytön takia (sairaan- tai terveydenhoitaja ilmoittaa)

☐ Ei täytä ajoterveysedellytyksiä jatkuvan päihteiden käytön takia

C. Lisäksi ehdotetaan seuraavia toimenpiteitä ajoterveysvaatimusten tarkemmaksi selvittämiseksi

☐ Erikoislääkärin lausunto poliisille ____ / ____ / ____ mennessä

Erikoisala: _____

☐ Ajonäyte (edellytykset ajoneuvon hallintalaitteiden käyttöön, lisälaitteiden tarve)

☐ Ajokoe (liikennesääntöjen hallinta ja ajokoe liikenteessä)

☐ Uusi lääkäriä käynti ajonäytteen/ajokokeen suorittamisen jälkeen

Ilmoittaja:

☐ Sairaanhoitaja ☐ Terveydenhoitaja ☐ Lääkäri Erikoisala: _____

Ilmoittajan yhteystiedot

Paikka ja aika _____ Ilmoittajan allekirjoitus ja nimenselvennys _____

Aikaistettu ajoterveydentarkastus
- ilmoittaminen potilaan suostumuksella

Aikaistettu lääkärintarkastus 0,5 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ vuoden kuluessa

☐ Fysiatria	☐ Kirurgia	☐ Ortopedia ja traumatologia	☐ Silmätaudit
☐ Geriatria	☐ Korva-, nenä- ja kurkkutaudit	☐ Psykiatria	☐ Sisätaudit
☐ Kardiologia	☐ Neurokirurgia	☐ Päihdelääketiede	☐ Syöpätaudit
☐ Keuhkosairaudet	☐ Neurologia	☐ Reumatologia	☐ Yleislääkäri

Potilaan suostumus: _____ Allekirjoitus ja nimenselvennys _____

Liikenne- ja viestintävirasto

<https://www.traficom.fi/fi/asioi-kanssamme/tee-ilmoitus-terveydentilavaatimusten-tayttymattomyydesta>

<https://www.traficom.fi/fi/liikenne/tielii-kenne/terveydenhuollon-ammattilaisille>

Kiitos

liikennelaaketiede@traficom.fi

jari.latvala@traficom.fi

www.traficom.fi

[@TraficomFinland](https://twitter.com/TraficomFinland)

